

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ - ΜΕΛΟΣ Ε.Γ. ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Ο Απολογισμός μιας Κ.Ε. δεν είναι ένα αποσπασματικό κομμάτι από την ιστορική πορεία του ΠΑΣΟΚ απ' το '74 μέχρι σήμερα. Δεν είναι ένας Απολογισμός ενός Σωματείου, που κι αυτό έχει τη δικιά του πορεία. Επομένως, πρέπει να δούμε τα πράγματα απ' την αρχή και, αν θέλετε, αυτός που σας μιλάει και αυτοί που θ' ακολουθήσουν στη συνέχεια και θα κλείσουν έχουν βαρύτερες ευθύνες για τις συναρπαστικές εξελίξεις που ζήσαμε στο ΠΑΣΟΚ, για δραματικές στιγμές, για νίκες και ήττες.

Και κυρίως, έχουν ευθύνες για τα πρώτα βήματα του ΠΑΣΟΚ και ιδιαίτερα απ' το '76 μέχρι το 1981. Διαφωνώ ριζικά μ' αυτούς που επικεντρώνουν το ζήτημα απ' το '85 μέχρι το 1989. Θα με βόλεψε και θα μας βόλεψε πολλούς, γιατί πολλοί από μας απ' το '85 μέχρι το '88 απουσιάζαμε από το Ε.Γ. ή ανασχηματιζόμαστε στην κυβέρνηση.

Αλλά τα λάθη τα δικά μας, όχι της ιστορικής ηγεσίας, όπως ανιστόρητα δυστυχώς αποκαλείται, αλλά αυτών που πάλεψαν, που μόχθησαν, με λάθη και με αδυναμίες, αυτά τα λάθη πλήρωσε η δεύτερη 4ετία μας και όχι τα λάθη των μελών του Ε.Γ. που ήταν το '85-'88, που σήμερα, όμως, μερικοί απ' αυτούς ανοιχτά κατηγορούν εκείνη τη δεύτερη τετραετία, παρόλο ότι ήταν πολλοί παρόντες.

Επομένως, πρέπει να βάλουμε τα χέρια μας "επί τον τύπον των ήλων", κυρίως όχι για να δούμε τι πετύχαμε ή τι δεν πετύχαμε, αλλά κυρίως να δούμε τι πρέπει να διορθώσουμε. Και γι' αυτό είχα κάνει μία διαδικαστική πρόταση, να διευρυνθεί ο χρόνος σε βάρος των δύο άλλων θεμάτων που θα 'ρθουν. Γιατί, δυστυχώς, τώρα, έχει εξελιχθεί με κάποιους που θέλησαν να διεκδικήσουν το μονοπώλιο της αλήθειας, έχοντας στη δημοκρατία θέση οι δύο όψεις του νομίσματος - ακούσατε και μερικές φωνές λίγο πριν - έχει γίνει κεντρικό ζήτημα ο Απολογισμός της Κ.Ε.

Το δεύτερο θέμα που θα 'θελα να θίξω. Πολλοί από μας είχαν πολλές διαφωνίες κι όχι πάντα κι όχι όλοι και όχι σε όλα. Για πολλά θέματα καθημερινά πολιτικών αποφάσεων, πρακτικών, μεθόδων, κάθε μέρα. Εάν, σύντροφοι, είχαμε ακολουθήσει κάποια πορεία, των ανοιχτών διαφωνιών, των αποχωρήσεων, τότε, σύντροφοι, δεν θα είμαστε σήμερα σε ένα Συνέδριο τέτοιο, με ένα πράγματι δυνατό, ενωτικό ΠΑΣΟΚ. Θα 'μαστε όλοι μας σε διάφορα γκρουπούσκουλα και σε λέσχες και μετά θα ψάχναμε να βρούμε πώς θα υπάρχει συνθετική και ενωτική λύση.

Στο βωμό της ενότητας πολλοί σιώπησαν. Πάρα πολλοί προσπάθησαν και εργάστηκαν να συνθέσουν. Με λάθη, σίγουρα. Και τα 'χουν αναγνωρίσει και στο κόμμα και δημόσια. Αλλά, σήμερα, σύντροφοι, εσάς που καλοδεχόμαστε, που ξαναγυρίσατε στις πηγές, αν θέλετε, του πατριωτικού και λαϊκού Κινήματος του ΠΑΣΟΚ, εμείς δώσαμε, πράγματι, όλοι εμείς, δώσαμε τη δυνατότητα σήμερα σε σας να κάνετε τη σκληρή κριτική - και καλά κάνετε - σε μας τους ίδιους. Αυτό, νομίζω, ότι θα έπρεπε να γίνει ένα στοιχείο αυτοκριτικής σε όσους αποθέωσαν σήμερα την κριτική.

Το τρίτο στοιχείο που θα 'θελα να πω είναι μια βαριά κουβέντα που ακούστηκε και γράφτηκε. Κάπου λένε: η ιστορική ηγεσία, η Κ.Ε., παραλάβαμε 48% και τι παραδώσαμε!

Κοιτάχτε, το πρόβλημα δεν είναι τι παραδώσαμε μόνο. Εάν θέλετε, το λάθος μας είναι ένα και μόνο. Οτι πολλές φορές, όχι πάντα, παραδώσαμε πράγματι αυτό που δημιουργήσαμε όλοι μας, και ο Πρόεδρος και η Κ.Ε. και το Ε.Γ., κυρίως οι οργανώσεις μας, αν θέλετε, που στήριξαν από το '73 μέχρι το '81, παραδώσαμε, δυστυχώς, πολλές φορές, εξουσίες σε παράκεντρα. Και πολλά απ' αυτά τα παράκεντρα, σήμερα, κανοναρχούν εδώ, κατηγορώντας το Ε.Γ. και την Κ.Ε. Ουσιαστικά, τι κατηγορούν; Την ίδια την ιστορία μας.

Υπήρχαν δύο καθοριστικά και βασικά λάθη, που πρέπει σήμερα να διορθώσουμε. Το πρώτο: πράγματι, φτιάξαμε με απόφαση της Κ.Ε. την 5η Σύνοδο, δημιουργήσαμε ένα ισχυρότατο ΠΑΣΟΚ, που μπόρεσε, πράγματι, να διεκδικήσει και την κυβέρνηση και, ίσως, και την εξουσία. Αυτό το καταφέραμε.

Δεν δώσαμε, όμως, βάρος στην 6η Σύνοδο, που μιλούσε για οργάνωση με χαρακτηριστικά εξουσίας, που μπορούσε, τότε, να κάνει μετά την εξουσία σύνθεση με ευαίσθητους χειρισμούς και όχι με "τανκς", που εκινούντο, που χρειαζόμαστε ίσως πριν απ' το 1981. Ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός, που πράγματι υπήρχε - και κακώς - πριν, έγινε δυστυχώς συγκεντρωτική αναρχία μετά, αλλά ήταν αποτέλεσμα αυτό. Η 5η Σύνοδος μας εξόπλισε, όμως δεν χειριστήκαμε σωστά την ευαισθησία που θα έδινε στην οργάνωσή μας η 6η Σύνοδος. Αυτό είναι ένα μεγάλο και δραματικό λάθος μας, που προηγήθηκε του 1981.

Γίνανε και λάθη άλλα, τα οποία ανεχτήκαμε, γιατί μεγαλύτερη η ενοχή από την ανοχή. Και αυτή την αναγνωρίζουμε και σε μας και σ' αυτόν που σας μιλάει ο ίδιος. Η ανοχή, από δω και πέρα, θα είναι πολύ μεγαλύτερη ενοχή από τις ίδιες τις ενοχές στη δράση και στην πράξη.

Υπήρχε ένα άλλο λάθος. Πέρα από την κομματική αποκέντρωση, που έγινε κομματική αποσυγκέντρωση, που είπα, η σωστή επιλογή του Προέδρου για το χωρισμό του κράτους και του κόμματος εξελίχθηκε σε διαχωρισμό κυβέρνησης και Κινήματος.

Και τα κενά που υπήρξαν τα κάλυψαν κάποιοι επιτήδριοι και επιδέξιοι και σ' αυτά οφείλονται τα εκφυλιστικά φαινόμενα και, σε καμιά περίπτωση, στη συντριπτική πλειοψηφία των στελεχών του ΠΑΣΟΚ, που κράτησαν το ήθος το πολιτικό και το ηθικό, το κράτησαν πάρα πολύ ψηλά, σύντροφοι και συντρόφισσες. Αυτό πρέπει να διορθωθεί. Και οι σχέσεις κόμματος - κυβέρνησης - μαζικού κινήματος είναι ένα ζητούμενο για να προσδιοριστεί ξανά τώρα.

Υπήρχε και λάθος της Κ.Ε., το μοναδικό λάθος, αλλά οφείλεται σε εισήγηση δική μας. Η περίφημη 9η Σύνοδος. Μπροστά στην αμηχανία, μια που δεν είχαμε χειριστεί

σωστά την 6η Σύνοδο της Κ.Ε., βρήκαμε το χωρισμό στο στρατηγικά επιθυμητό, στο πολιτικά εφικτό και στο κοινωνικά αναγκαίο. Κι έτσι, κάποιοι πάλευαν η οργάνωσή μας για το στρατηγικά επιθυμητό, νομίζοντας ότι εδώ και τώρα μπορούμε να κάνουμε πράξη τους στρατηγικούς μας χώρους. Και πήγαν σπίτι τους, όταν είδαν ότι αυτό δεν γινόταν.

Στο πολιτικά εφικτό κάποιοι κυβερνητικοί νόμισαν ότι πολιτικά εφικτό είναι αυτό που εκείνοι είχαν στο μυαλό τους. Και βέβαια, αποκόπηκαν από το τι θέλαμε να πράξουμε. Και σήμερα, μερικοί μας κατηγορούν γι' αυτά που εκείνοι διέπραξαν. Το λάθος, όμως, ήταν δικό μας κι όχι δικό τους, γιατί εμείς επιτρέψαμε να διαπράξουν αυτά που διέπραξαν. Και το κοινωνικά αναγκαίο νόμισε η κάθε κοινωνική ομάδα ότι είναι το αναγκαίο της δικιά της ομάδας.

Δεν υπάρχουν συντεχνίες, συντρόφισσες και σύντροφοι. Υπάρχουν συντεχνιακά κόμματα και συντεχνιακά κράτη. Και σοσιαλισμός σημαίνει ρήξη με κόμματα και με κράτη που είναι συντεχνιακά. Και όχι με τις κοινωνικές ομάδες, που αγωνίζονται και παλεύουν.

Υπάρχει και ο φαρισαϊσμός. Κι εγώ θα βάλω τα χέρια "επί τον τύπον των ήλων", σύντροφοι. Ο φαρισαϊσμός προς το τέλος επιχειρήθηκε να ανατραπεί.

Ακούστε, δεν υπάρχουν αποφάσεις τις Κ.Ε., που να μην τις εισηγήθηκαν ή να μην τις γνώριζαν τα μέλη του Ε.Γ., κατά καιρούς, που ήταν διάφορα. Δεν υπάρχουν αποφάσεις του Ε.Γ., που να μην τις γνώριζε ο Πρόεδρος του Κινήματος. Αντίθετα, με την αντίστροφη πορεία, υπήρχαν αποφάσεις - καλώς ίσως - του Προέδρου που δεν τις γνώριζε το Ε.Γ. ή του Ε.Γ. που δεν τις γνώριζε η Κ.Ε. - ίσως εκεί κακώς.

Το πρόβλημα ήταν ότι κάποια πρόσωπα λειτουργούσαν εν ονόματι είτε του Προέδρου είτε του Ε.Γ. Αυτά πρέπει να σαρωθούν, από δω και πέρα, εάν θέλουμε, πράγματι, να εννοούμε δημοκρατία και ενότητα.

Κάποιοι μίλησαν για ιδεολογική ηγεμονία. Πράγματι, χάσαμε την ιδεολογική ηγεμονία. Πράγματι, τη χάσαμε. Γιατί δεν πρέπει να έχουμε την πολιτική ηγεμονία, σύντροφοι. Πολιτική ηγεμονία σημαίνει πολιτικό αυταρχισμό. Και τον πολιτικό αυταρχισμό πρέπει να τον αρνηθούμε εμείς, που είμαστε σοσιαλιστικό κόμμα, άρα δημοκρατικό. Γιατί η δημοκρατία περιλαμβάνεται, είναι η πεμπτουσία του σοσιαλισμού, σύντροφοι και συντρόφισσες.

Αλλά αυτοί που μας μίλησαν για ιδεολογική ηγεμονία, που μίλησαν για ηγεμονία εδώ, πράγματι, σύντροφοι και συντρόφισσες - και με ειλικρίνεια απευθύνομαι σε σας - πιστεύετε ότι εδώ μέσα υπάρχει σύγκλιση ιδεολογική, καρτέλ που χτυπάνε τον Απολογισμό της Κ.Ε., που δεν έχουν καμία συνάφεια μεταξύ του, που ενώνουν άκρατους λαϊκισμούς με άκρατους αριστερισμούς, χωρίς καμιά ιδεολογική συνοχή; Ποια είναι η πρόταση, τελικά, η πρόταση που στηρίζει την καταψήφιση του Απολογισμού της Κ.Ε.;

Κοιτάχτε, είναι φανερό ότι ο Απολογισμός της Κ.Ε., πράγματι, αιφνιδίασε

τους συντρόφους μας, εσάς. Τέσσερις, βέβαια, είχαν καταψηφίσει. Εδώ, εμφανίστηκαν πολύ περισσότεροι. Αυτό είναι άλλο θέμα. Αλλά ο Απολογισμός, σύντροφοι, μπορεί να 'χει τις μεγάλες αδυναμίες, μπορεί να μην εκφράζε τον καθένα από μας, όμως ο Απολογισμός, στο κάτω - κάτω της γραφής, είναι και ο Απολογισμός που γνωρίζετε όλοι και γνωρίζουν όλοι οι πολίτες.

Εχουμε ήττα, πράγματι, δεν είναι, όμως, νίκη ότι, παρά το Χέρφιλντ, παρά τη σκανδαλολογία, που κάποιοι την υποκινούσαν, όταν εμείς είχαμε το σθένος να πάρουμε στις πλάτες μας και να πολιτικοποιήσουμε αυτούς που προσπαθούσαν πολιτικά να εξοντώσουν τον Α. Παπανδρέου ή άλλους συντρόφους μας, που σήμερα τους χειροκροτούν. Τότε, ντρεπόντουσαν να ορθώσουν το ανάστημά μαζί με μας, όταν εμείς δίναμε τις μάχες στη Βουλή και χάναμε, πολλές φορές, ακόμα και την ψυχραιμία μας. Κι αυτό είναι λάθος.

Αλλά, σύντροφοι και συντρόφισσες, ο Απολογισμός είναι καθημερινή πράξη και δράση. Το ΠΑΣΟΚ μπορεί να είχε την ήττα, αλλά είχε και τη νίκη ότι στάθηκε όρθιο. Όλοι σήμερα λένε ότι είναι ένα κοινωνικό ρεύμα, είναι μια δυναμική αφετηρία. Εμείς θα καθορίσουμε σήμερα, εάν πράγματι ήταν στρατηγική ήττα, ήττα του λαϊκού κινήματος, ή εάν είναι μια νίκη, μια αφετηρία για μια νέα νίκη. Και το μπορούμε, σύντροφοι.

Ο Απολογισμός δεν είναι μόνο αυτά που λέμε εμείς εδώ. Είναι το Εθνικό Σύστημα Υγείας - κι έγινε τη δεύτερη τετραετία - αναπτύχθηκε και δικαίωσε εκείνους που πάλευαν στην αρχή, παρά τις δυσφημήσεις που γίνονταν κυρίως απ' το δικό μας χώρο. Είναι το κράτος πρόνοιας, είναι πράγματι οι πλούσιες εργασιακές σχέσεις, είναι η σταθερότητα της οικονομίας, με την οποία παραδώσαμε - ή διαφωνούμε ότι παραδώσαμε μια οικονομία με σταθερότητα; - στη Ν.Δ.

Κι αν θέλετε, δεν είναι μόνο το πλούσιο έργο μας, η αποκέντρωση, που, σ' ένα βαθμό, έγινε. Παλέψαμε, όμως. Δεν είναι όλο το πλούσιο έργο μας. Είναι κι αυτό που εμφανίζεται σήμερα, στη θέση του μαζικού κινήματος, των Μακρήδων και των Θεοδώρου, υπάρχουν σήμερα - κι όχι μόνο σήμερα, απ' το '81 και δώθε - υπάρχουν ηγεσίες, όλες που πέρασαν, που πράγματι ξέρουν και παλεύουν.

Σήμερα, δεν στήνουν μόνο οδοφράγματα εναντίον του 330. Έχουνε πολιορκητικό κριό την πρότασή τους. Επρεπε ν' ακούγατε σήμερα την ηγεσία μας τη συνδικαλιστική στη Βουλή, που έδωσε μαθήματα και δημοκρατίας και πρότασης στους αδέξιους και δεξιούς της Ν.Δ.

Εμείς, σύντροφοι, είμαστε περήφανοι ακόμα και για τα λάθη που έγιναν στους συνεταιρισμούς, γιατί τόλμησαν. Το συνεταιριστικό κίνημα δεν είναι οι παλιοί αγροτοπατέρες. Έχει λάθη, έχει αδυναμίες, αλλά έχει πρόταση κι έχει παρέμβαση. Και οι ψίθυροι που υπήρχαν γύρω από το συνεταιριστικό κίνημα τσακίστηκαν. Και σήμερα, οι συνεταιριστές και το συνεταιριστικό κίνημα απολαμβάνει αξιοπιστίας, που δεν γνώριζε ποτέ πριν από σήμερα.

Κι υπάρχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση, που παλιά τι ήταν; Νεκροθάφτες και σκουπιδιάρηδες. Και σήμερα, έχει πρόταση, έχει πρόγραμμα, έχει αρχές. Και σήμερα, ξέρουμε όλοι πολύ καλά ότι οι αστοχίες μας, οι αποτυχίες μας - κι έχω πολύ μεγάλο μέρος της ευθύνης - να θεσμοθετήσουμε στην πράξη κι όχι στα χαρτιά τη λαϊκή συμμετοχή. Τώρα, αποκτά ιδιαιτερότητα, λόγω της επίθεσης που κάνει ενάντια στους δημοκρατικούς θεσμούς η Ν.Δ.

Σύντροφοι, θα μπορούσα να μιλάω για όλα τα θέματα αυτά. Τα δραματικά λάθη που έχουμε κάνει, που είναι λάθη αφετηρίας, μπορούμε να τα διορθώσουμε, σίγουρα, με πολιτική ενότητα και με ιδεολογικά ρεύματα. Αλλά η πολιτική ενότητα προέχει. Σήμερα, δεν περισσεύει κανείς.

Και κάτι τελευταίο. Εχω πει πολλές φορές, για άλλους λόγους, για λόγους οικονομικούς, ότι κάναμε λάθος, όταν νομίζαμε ότι υπάρχουν σοσιαλιστικές τιμές της αγοράς. Σύντροφοι, δεν υπάρχουν, όμως, ούτε αγοραίες αξίες του σοσιαλισμού και, ιδιαίτερα, δεν μπορούμε ανεχθούμε εμπόρους του σοσιαλισμού.